

Vybraný projekt Dejepisnej olympiády v školskom roku 2017/2018 – kategória B

„Rok 1918 v slovenských dejinách“ (osobnosti a udalosti, ktoré ovplyvnili vznik Československej republiky v regiónoch Slovenska alebo v zahraničí)

Anotácia: Postupové kolá a celoštátne kolo Dejepisnej olympiády sa uskutočnia v roku, kedy si pripomenieme sté výročie vzniku Československej republiky. Rok 1918 je historickým medzníkom svetových a tiež našich národných dejín. Odohrali sa v ňom udalosti, ktoré pomohli realizovať slovenské túžby a nádeje predovšetkým v oblasti školstva, kultúry, ale umožnili aj rozvoj národa v politickej i v spoločenskej oblasti.

Zároveň to bol rok ukončenia „Veľkej“ vojny, rok, ktorý predznamenal výrazné zmeny v európskom geopolitickom priestore. Aj slovenské regióny zasiahol tento dynamický pohyb. Slovenskí politickí predstavitelia sa vymaňovali z politickej pasivity, čo sprevádzalo viacero významných udalostí, ako napr. Kongres utláčaných národov Rakúsko-uhorskej monarchie v Ríme, prvomájové zhromaždenie v Liptovskom Sv. Mikuláši, Martinská porada, vystúpenie Ferdinanda Jurigu v uhorskom sneme, zhromaždenie v Martine 30. októbra, Dvorčákovo vyhlásenie Slovenskej ľudovej republiky v Košiciach, vznik Slovenskej národnej rady, činnosť vlády Vavra Šrobára v Skalici a v Žiline, obsadzovanie Slovenska československými jednotkami...

Zmeny ovplyvnili aj život slovenských vojakov v rakúsko-uhorskej armáde, v niektorých mestách Slovenska i v cudzine došlo k niekoľkým vzburám (tá najznámejšia v srbskom Kragujevaci v júni 1918) s tragickými dôsledkami pre vzbúrencov. Dôležité boli aj udalosti v zahraničí – pôsobenie Československej rady v Paríži, aktívna účasť čs. legionárov v Rusku, v Taliansku a vo Francúzsku, vystúpenia slovenských krajanov (najmä v USA) a iné.

Vypracovanie projektu **„Rok 1918 v slovenských dejinách“**, s presahom aj na nasledujúce roky, umožňuje študentom rozšíriť pohľad na udalosti z regionálneho aspektu alebo doplniť informácie o slovenských osobnostiach (známych i doteraz neznámych), ktoré svojou činnosťou ovplyvnili dianie doma i v zahraničí.

Odporúčaná literatúra: Slovensko v Československu 1918 – 1939. Zostavili ZEMKO, Milan – BYSTRICKÝ, Valerián: Veda vydavateľstvo SAV, Bratislava 2004, ISBN 80-224-0795, s. 57-95. KOVÁČ, Dušan. a kol.: Kronika Slovenska 2. Slovensko v 20. storočí. Fortuna Print, Bratislava 1999, s. 80-97. ISBN 80-88980-08-9. RYCHLÍK, Jan: Česi a Slováci ve 20. století. Vyšehrad, Praha 2015, s. 43-79. ISBN 978-80-7429-631-4. KOVÁČ, Dušan a kol.: Muži deklarácie. Vydavateľstvo VEDA Bratislava 2000, druhé vydanie, 221 s., ISBN 80-224-0598-1. Slovenská republika rád. Výber dokumentov. Zostavila CHMELÁROVÁ, Mária Košice, Východoslovenské vyd. pre Múzeum slovenskej republiky rád, 1969, 110 s., obr. príloha. Vznik Československa 1918. Dokumenty československej zahraničnej politiky. Ed. KLIMEK, Antonín a kol. Praha 1994. BENKO, Juraj: Vojnová socializácia mužov v armáde, v zajatí a v légiiach (1914 – 1921). Voľne dostupné na <http://forumhistoriae.sk/documents/10180/39170/benko.pdf>.